

Patientsäkerhets- berättelse

För Barn- och ungdomsnämnden i Alingsås kommun 2023

Typ av styrdokument: Patientsäkerhetsberättelse
Beslutande instans: Barn- och ungdomsnämnden
Datum för beslut: 2024-01-23
Diarienummer: XX

Gäller för: Barn- och ungdomsförvaltningen
Giltighetstid: 12 månader
Revideras senast: 2025-01-23
Dokumentansvarig: Verksamhetschef enligt HSL

Innehåll

Innehåll.....	2
Sammanfattning	3
2. Grundläggande förutsättningar för vård	4
2.1 Engagerad ledning och tydlig styrning.....	4
2.1.1 Övergripande mål och strategier.....	4
2.1.1 Organisation och ansvar	5
2.1.2 Samverkan för att förebygga vårdskador	6
2.1.3 Informationssäkerhet	7
2.1.4 Strålskydd.....	8
2.2 En god säkerhetskultur	8
2.3 Adekvat kunskap och kompetens.....	9
2.4 Patienten som medskapare.....	10
3. Agera för säker vård	11
3.1 Öka kunskap om inträffade vårdskador	13
3.2 Tillförlitliga och säkra system och processer	13
3.3 Säker vård här och nu.....	14
3.3.1 Riskhantering.....	14
3.4 Stärka analys, lärande och utveckling	14
3.4.1 Avvikelse	14
3.4.2 Klagomål och synpunkter.....	16
3.5 Öka riskmedvetenhet och beredskap	16
4. Mål, strategier och utmaningar för kommande år.....	18
4.1 Utvärdering av 2023 års mål	18
4.2 Mål och strategier för 2024.....	19
Referenser.....	21
Bilaga 1.....	22

Sammanfattning

Sedan januari 2021 har elevhälsan i Barn och ungdomsnämnden ett ledningssystem för elevhälsans medicinska Insats, EMI, respektive elevhälsans psykologiska insats, EPI. Målet med det är att följa organisationen av den samlade elevhälsan, med en egen enhetschef tillika verksamhetschef (VC) enligt hälso- och sjukvården (HSL) för skolsköterskor, skolläkare, psykologer.

Ledningssystemen ska ses som ett led i att samordna rutiner och processer för de insatser elevhälsan utför som faller under HSL och beskrivs därför i en samlad patientsäkerhetsberättelse. De yrkeskategorier som berörs i den samlade elevhälsan är skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer. Det är viktigt att se den medicinska och psykologiska insatsen som delar av den tvärprofessionella helhet elevhälsoteamen utgör, även om de andra professionerna inte gör insatser som faller under HSL. Detta då arbetet i elevhälsoteamen främst styrs av uppdrag reglerade av skollag. Inte desto mindre faller stora delar av den medicinska insatsens arbete och en liten men betydande del av den psykologiska insatsens arbete under HSL. Barn och ungdomsnämnden är i detta fall vårdgivare. EMI och EPI har Inspektionen för vård och omsorg, IVO, som tillsynsmyndighet. Syftet med tillsynen är att upptäcka och påtala brister som kan påverka säkerheten för den enskilde, samt att kontrollera att verksamheterna uppfyller lagstadgade krav och upprätthåller en god kvalitet.

Patientsäkerhetsarbetet hör därför automatiskt samman med och är avhängigt det övriga systematiska kvalitetsarbetet i verksamheten. Här har Barn- och ungdomsförvaltningen arbetat fram en struktur som stöd där vardera profession i elevhälsan gör sin specifika delanalys samt deltar i varje skolenhets kvalitetsarbete.

VC HSL har en utsedd skolsköterska med medicinskt ledningsansvar, MLA, samt en utsedd skolpsykolog med psykologiskt ledningsansvar, PLA. Under januari var en av skolsköterskorna tf MLA. Ny MLA var på plats och började sin anställning i februari.

Verksamhetschefen för HSL, MLA och PLA har haft regelbundna träffar där frågor kring patientsäkerheten lyfts samt arbetet planerats vidare för att uppnå ledningssystemens mål; att samordna insatserna enligt HSL för ökad patientsäkerhet. Utgångspunkten har varit fokus på elevhälsans processer där HSL-insatserna måste ses som en del i helheten i skolans arbete och primärt syfta till att eleverna skall ha hög närvaro, trygghet och måluppfyllelse.

Verksamhetschef enligt HSL bedömer att insatser enligt HSL i EMI och EPI under året 2023 har bedrivits patientsäkert.

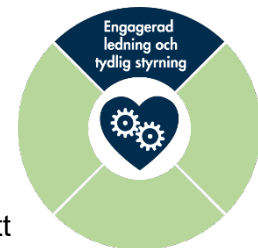
2. Grundläggande förutsättningar för vård

2.1 Engagerad ledning och tydlig styrning

2.1.1 Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

Enligt hälso- och sjukvårdslagen, HSL, är målet för hälso- och sjukvården en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

För elevhälsans medicinska insats, EMI, är det övergripande målet att säkerställa en god och säker vård som bedrivs av skolsköterskor och skolläkare med hög kompetens. Verksamheten kommer att fortsätta arbeta med att erbjuda vaccinationer, hälsosamtal och hälsokontroller enligt basprogrammet, kontinuerlig kompetensutveckling samt fortsätta utveckla samverkan med elever och vårdnadshavare.

Det övergripande målet för den del av elevhälsans psykologiska insats, EPI, som regleras under HSL är att säkerställa en god och säker vård som bedrivs av psykologer med hög kompetens. Verksamheten kommer att fortsätta att, på rektors uppdrag, arbeta med bedömningar och utredningar av elever med skolrelaterade frågeställningar avseende elevers behov av särskilt stöd knutna till skollagen. Prioriterade är utredningar med frågeställning om eventuell rättighet till mottagande i anpassad grundskola. Arbetet sker i samverkan med övrig skolpersonal, elevhälsa samt elever och vårdnadshavare.

Vårdgivaren skall planera, leda och kontrollera verksamheten så att den leder till att kravet på en god vård upprätthålls. Verksamhetens mål för patientsäkerhetsarbetet är att bedriva en god och säker vård där risker och händelser identifieras tidigt och kan förebyggas. Det skall finnas säkra rutiner och lokala riktlinjer för arbetet. De skall vara kända för all personal. Arbetsmiljön skall vara sådan att tid finns för planering och kvalitetsarbete. Verksamheten kan därmed skapa ordning och reda så att händelser som kan leda till vårdskada, missförhållande eller andra avvikelser undviks. Strategier för att uppnå dessa mål är att:

- Årligen säkra bemanning och kompetens utifrån god vård och en verksamhet som tidigt kan förbygga händelser och avvikelser, genom att medicinsk och psykologisk kompetens finns på samtliga kommunens grundskolor.

- Säkra att det finns förutsättningar att arbeta systematiskt med riktlinjer och rutiner som kan implementeras i verksamheten.
- Kontrollera och följa upp arbetet genom att fortsatt planera och genomföra ytterligare egenkontroller och riskanalyser.
- Arbeta för ett nära samarbete mellan elevhälsans medicinska och psykologiska insats för gemensamma satsningar och samordnat patientsäkerhetsarbete.

2.1.1 Organisation och ansvar

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Ytterst ansvarig för den hälso- och sjukvård som bedrivs av elevhälsan är Barn- och ungdomsnämnden i egenskap av vårdgivare. Det skall inom all hälso- och sjukvård finnas en verksamhetschef enligt Hälso- och sjukvårdslagen, VC HSL, som svarar för verksamheten och har det samlade ledningsansvaret. VC HSL måste inte ha hälso- och sjukvårdsutbildning men får inte bestämma över diagnostik eller vård och behandling om hen inte har tillräcklig kompetens och erfarenhet för detta. I vissa fall måste VC HSL mot bakgrund av sin kompetens uppdra åt annan att fullgöra enskilda ledningsuppgifter med stöd av 30§ HSL.

Sedan januari 2021 har Barn- och ungdomsförvaltningen ledningssystem där roller och ansvar för arbetet under HSL klargörs. Den organisationen bygger på en samlad elevhälsa där elevhälsan har en egen enhetschef tillika VC HSL för skolsköterskor, skolläkare och psykologer. VC HSL ansvarar för att det inom elevhälsans medicinska och psykologiska insatser finns utsedd medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, MLA, och psykologiskt ledningsansvarig skolpsykolog, PLA, med utökat ledningsansvar i de medicinska frågor, då VC själv ej har medicinsk kompetens. Uppdraget som VC HSL innehas av Emilie Torbjörnsdotter.

Under 2023 har EMI varit drygt elva årsarbetare och EPI sju. Både skolsköterskor och skolpsykologer finns representerade på samtliga av kommunens skolor och i samtliga elevhälsoteam, EHT. En psykologtjänst är riktad emot förskolan och deltar i samtliga barnhälsoteam med regelbundenhet och en ingår i det skolsociala teamets arbete. I det senare ingår en nära samverkan med Socialförvaltningen i arbetet med att främja elevers skolnärvaro. Gruppen skolläkare har under våren 2023 bestått av tre stycken kontrakterade från två olika vårdcentraler och efter upphandling under hösten varit två stycken från en och samma vårdcentral.

Inom Barn- och ungdomsförvaltningen i Alingsås kommun är det VC HSL som anställer skolsköterskor, skolläkare och psykologer med rätt kompetens. VC HSL ansvarar för att det

finns rutiner så att skolsköterskor, skolläkare och psykologer får behörighetstilldelning i Alingsås kommun i samband med anställningsstart samt ge behörighet till elevhälsans digitala journalsystem, ProReNata (nedan beskrivet som PRN). VC HSL, med stöd av MLA och PLA ansvarar för att medarbetarna har rätt kompetens, ges kompetensutveckling samt ansvar och befogenheter att bedriva en vård av god kvalitet och hög patientsäkerhet.

Varje legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, i detta fall skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer, har också ett eget yrkesansvar i att arbetet utförs med god kvalitet och skall medverka och bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls. Varje medarbetare ansvarar för att avvikelser och risker identifieras och rapporteras till MLA respektive PLA.

2.1.2 Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

Inom den egna verksamheten sker samverkan på elevhälsoteamsmöten och i samarbete med arbetslagen. Psykologerna och skolsköterskorna är en del av elevhälsoteamet på skolenheten och ingår i dess arbetsformer för samverkan. Här är rutiner för ärendegångar, uppföljningar och kommunikation viktiga. Skolenheterna arbetar för att utveckla välfungerande samverkan mellan elevhälsan och pedagogernas arbetslag. Dessa regelbundna dialogmöten har blivit ett forum för hälsofrämjande och förebyggande arbete, vilket möjliggör tidigt upptäckt kring elever som visar tecken på svårigheter och ohälsa.

Många av Alingsås kommuns elever har kontakt med andra vårdgrannar och för att säkerställa processerna i informationsflöde, remissgång och behandlingsresultat förs det regelbundet en samverkan och dialogmöte mellan skola och vårdgrannar. Syftet med samverkan och dialogmöte är att minska risken för vårdskada.

EMI/EPI samverkar med följande parter under elevens skolgång:

- elever och vårdnadshavare
- elevhälsan på varje enskild skola i Alingsås kommun
- BVC och förskola inför att elever ska börja förskoleklass
- elevhälsa inför stadiebyte och skolbyte
- elevhälsa på gymnasieskola vid övergång från grundskola till gymnasieskola
- en vårdcentral för att säkra tillgång av skolläkare
- samverkan och dialogmöte kring uppdrag och vårdkedja med bl.a. ungdomsmottagningen, barn- och ungdomsmedicinska mottagningen, barnhälsovården, logopedimottagningen, barn- och ungdomspsykiatri, ungas psykiska hälsa och habilitering

VC HSL och MLA/PLA deltar i närområdessamverkan, NOSAM.

MLA har varit del i avvikelshanteringsgrupp i SAMLA:s regi; Medcontrol. Detta är ett digitalt avvikelshanteringssystem gällande samverkan där Västra Götalands samtliga sjukhus, mottagningar och vårdcentraler men där även privata vårdcentraler ingår.

I ledningsrådet Millenium/Framtidensvårdinformation (FVM) option 1 VGR, har MLA medverkat i Västkom's regi från kommunen för ett gemensamt basprogram i Västra Götaland. I denna samverkan tas gemensamma rutiner för det informationsbyte som kommer ske i Millenium fram. Millenium kommer att starta i etapper med början i november 2024, Alingsås kommun går in i etapp tre och det planeras att ske våren 2026.

2.1.3 Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

EMI och EPI använder PRN vilket är ett säkert webbaserade system för dokumentation. PRN har vidareutvecklat flera funktioner för att den samlade dokumentationen skall var enkel och tydlig att följa från elevhälsoteamsmöten och övriga insatser. Detta bidrar positivt till patientsäkerheten. I syfte att följa upp arbetet med och i journalsystemet finns en utsedd styrgrupp bestående av administratörer inom Barn- och ungdomsförvaltningen respektive Kultur- och utbildningsförvaltningen, systemansvarig, systemutvecklare samt VC HSL. Styrgruppens syfte är att leda och hålla ihop elevhälsans dokumentation och att säkerställa IT-teknisk kompetens, juridisk kompetens, support och användarkompetens. Styrgruppen säkerställer också att förordningar följs, rutiner blir kända och kan efterföljas och att fortbildning och kompetens kan säkras. I detta arbete ingår exempelvis att introducera nya användare, kontrollera loggar på användare, tilldela behörigheter och att ordna fortbildning inom området.

Regelbunden information om nyheter och kompetensutveckling ges via mail, APT och professionsmöte PM. PM leds av MLA respektive PLA och i detta forum uppdateras skolsköterskorna och psykologerna om nya riktlinjer, lagar och författningar som styr verksamheten. Mötet är också ett forum för kollegialt lärande, där arbetsmetoder för att säkra rutinerna kring patientsäkerheten samt inkomna avvikelser diskuteras.

När det gäller information till elever och vårdnadshavare ges den muntligt eller skriftligt och dokumenteras i PRN. Information till vårdnadshavare där en klass eller skola behöver få samma information ges på Arena för lärande – Alingsås kommuns plattform för gemensam information i grundskolan.

För att säkerställa att skolsköterskorna och skolläkarna arbetar likvärdigt i Alingsås kommun finns det utarbetat ett metodstöd för EMI där skolsköterskorna och skolläkarna finner riktlinjer som ger stöd i deras arbete. Metodstödet utgår ifrån Göteborg stads metodstöd, vilket Alingsås kommun prenumererar på. MLA leder ett systematiskt arbete att tillsammans med övriga skolsköterskor uppdatera metodstödet. Det är en pågående process som årligen

gås igenom för att säkerställa att rutinerna stämmer. På samma sätt finns för psykologerna ett metodstöd med riktlinjer som rör EPI:s uppdrag. Detta metodstöd uppdateras och utvärderas kontinuerligt under året.

Under årets PM har FVM/Millennium option 1 lyfts specifikt. Detta då remisser till regionen och screeningar i basprogrammet ska utföras på ett gemensamt sätt för alla elever i kommuner i Västra Götaland och VGR för en likvärdig skola.

2.1.4 Strålskydd

SSMFS 2018:5 3 kap. 13 §

Då det saknas moment inom elevhälsan där strålskydd behöver beaktas, förekommer heller inget under denna punkt.

2.2 En god säkerhetskultur

Patientsäkerhetsarbetet sker löpande i verksamheten på psykologernas och skolsköterskornas yrkesspecifika professionsmöte, PM, på gemensamma arbetsplatsträffar samt på gemensamma utvecklingsdagar. Nya rutiner och riktlinjer, som kan vara till stöd, publiceras och uppdateras i respektive metodstöd på kommunportalens intranät. Utvärdering av verksamheten sker med löpande egenkontroll och formuleras i patientsäkerhetsberättelsen. Denna redovisas för nämnd och övrig elevhälsa samt skolledare för att ligga till grund för utvecklingsområden och förbättringar kommande år.

Arbetet kring avvikelser sker genom egenkontroll och riskidentifiering. MLA/PLA går igenom avvikelserna och ser över vilka åtgärder som gjorts eller behöver göras. Återkoppling sker på professionsmöte, PM, där man lyfter och diskuterar hur man skall arbeta vidare för att komma tillrätta med upphovet till avvikelserna. Avvikelser rapporteras snarast till VC HSL som vid allvarlig händelse rapporterar till vårdgivaren. En Lex Maria anmälan kan i sådana fall vara aktuell. Samtliga avvikelser rapporteras i patientsäkerhetsberättelsen. Beslutade åtgärder följs upp på PM och dokumenteras i mötesanteckningar. MLA/PLA har regelbundna möten med VC HSL där avvikelser följs upp.

2.3 Adekvat kunskap och kompetens

VC HSL ansvarar för ledning, planering och utveckling av verksamheten och att god vård bedrivs. Exempel på detta kan vara att medarbetarna har rätt kompetens, får fortbildning och möjlighet att bedriva en god vård med hög kvalitet. För att kunna bli anställd som skolsköterska i Alingsås kommun ska man vara vidareutbildad till barnsjuksköterska eller distriktssköterska, detta för att bland annat säkerställa vaccinationsprocessen för barn och unga men även för att man har större kunskap om barn och ungas hälsa och sjukdomar. Det är ansvarig rekryterande chef som fattar beslut om eventuella undantag från denna hållning. För att kunna bli anställd som psykolog i Barn och ungdomsförvaltningen skall man vara legitimerad psykolog.

De insatser som görs av EMI löpande under året följs upp på skolsköterskornas PM för att diskutera säkerhetskultur, arbetsmetoder, rutiner, lagar och författningar som styr verksamheten. VC HSL informerar om nyheter som berör verksamheten till samtliga skolsköterskor. Under 2023 har information skett löpande via mail för att säkerställa en samlad information kring exempelvis nyheter, händelse och rutiner. Hälsokontroller, hälsosamtal och vaccinationer erbjuds regelbundet utifrån Socialstyrelsens rekommenderade basprogram. Uppföljningar av basprogrammet och vaccinationer görs löpande av skolsköterskorna. För att säkerställa att eleverna får en likvärdig vård finns det utformat riktlinjer för skolsköterskorna och skolläkarna. Skolsköterskorna har tillgång till dessa i metodstödet. Som exempel har skolläkare gått igenom en ny länsgemensam riktlinje kring skolios. Denna riktlinje är framtagen i samverkan med ledningsrådet för MLA i VGR och med Västkom och gäller för samtliga elever i Västra Götaland. Egenkontroll av olika insatser ger också kunskap kring verksamhetens kvalitet. Resultatet av egenkontroll, uppföljningar och utvärderingar rapporteras och återförs till verksamheten för att säkerställa utveckling och förbättring. Skolsköterskorna ges varje år möjlighet att delta i fortbildning för professionen. Detta kan vara skolsköterskekongressen som anordnas på nationell nivå.

De insatser som görs av EPI löpande under året följs upp på psykologernas PM genom regelbunden diskussion och prioritering för att säkerställa likvärdighet mellan enheterna. Mötena är också ett viktigt led i den egenkontroll som vårdgivaren skall utföra för att säkra verksamhetens kvalitet. Egenkontrollen har främjats genom satsningar på ett öppet klimat, samt gemensam handledning där dilemman och utmaningar lyfts. Psykologgruppen har fått kunskap om avvikelshanteringsrutinen och de mallar för rapportering av avvikelser och tillbud som finns. Risker som eventuellt kan inverka på patientsäkerheten har diskuterats och analyserats i gruppen. Psykologgruppen har strukturerat gått igenom de riktlinjer som specifikt gäller psykologernas insats t ex Skolverkets och Socialstyrelsens gemensamma skrift "Vägledning för elevhälsa" och Socialstyrelsens "Psykologutredning i skolan". Vidare ges tid för kollegial handledning vid komplexa bedömningar av tex skolproblematik hos elever med traumabakgrund, annan kulturell bakgrund, socialt belastad situation, psykisk

ohälsa m.m. Psykologgruppen deltar i yrkesspecifika nätverk i GR och i Psykologförbundets regi där patientsäkerhetsfrågan lyft. Psykologerna ges varje år möjlighet att delta i fortbildning. Detta kan exempelvis vara PSIFOS-dagarna, kompetensutveckling på nationell nivå för psykologer i skola och förskola.

2.4 Patienten som medskapare

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

Samtliga elever skall ha medinflytande som med tiden, eller under vissa omständigheter, övergår till ett självbestämmande.

All hälso- och sjukvård inom EMI och EPI är ett erbjudande. Samtycke till vård, undersökning eller behandling sker i de flesta fall muntligt men vid vaccinering efterfrågas skriftligt medgivande från båda vårdnadshavare. Information om EMI och basprogrammet ges muntligt och skriftligt i början av varje läsår antingen via Arena för lärande eller vid föräldramöte på skolan.

Alla elever i Alingsås kommun erbjuds hälsokontroller, hälsosamtal samt vaccinationer enligt basprogrammet. Detta sker i förskoleklass, åk 2, åk 4, åk 6, åk 8 i grundskolan. Inför ett hälsobesök hos skolsköterskan blir eleverna informerade om vad besöket går ut på och vilka kontroller som skall utföras. Kontroller som följs enligt basprogrammet är tillväxt, rygg, syn, hörsel. Inför ett vaccinationserbjudande som sker i åk 2, 5 och 8 får elever och vårdnadshavare information om detta i både muntlig och skriftlig form. Det är viktigt att eleverna känner sig trygga inför ett besök och de blir mer delaktiga om de får information inför ett besök. Vårdnadshavarna får också information inför att deras barn och ungdomar ska på hälsobesök och att skolsköterska hör av sig om och när det upptäcks något avvikande och vad som rekommenderas. Under 2023 har skolsköterskorna fortsatt träffa förskoleklass elever själva och erbjudit vårdnadshavare att delta vid hälsobesöket och har därutöver separata samtal med vårdnadshavarna.

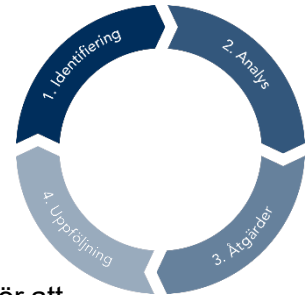
Överföring av EMI/EPI-journal till/från skola utanför kommunen eller fristående skola sker med vårdnadshavares skriftliga medgivande. Egenvård ges av behandlande läkaren inom Hälso- och sjukvården som tar beslut om egenvård ska ges. Skolsköterskan kan vid behov vara behjälplig med information till pedagoger och rektorer i fall som är oklara. Rektorn beslutar, säkerställer och dokumenterar sedan att egenvården kan utföras på skolan så eleven kan klara sin skolgång.

Psykologgruppen har ambitionen att öka berörd elevs delaktighet och påverkansmöjlighet i arbetet generellt och detta gäller även i patientsäkerhetsarbetet. I sitt arbete skall psykologen vara tydlig och informera vårdnadshavare och elev om rutiner t ex för hur en utredning om skolform är upplagd och var i processen man befinner sig. En del i det förebyggande arbetet är den uppföljning av eleven som sker kontinuerligt i arbetslaget och

elevhälsoteamet. Här finns stora fördelar med att psykologen i dagens organisation har möjlighet att följa samma elev över tid.

3. Agera för säker vård

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer ansvarar var och en för att rapportera händelser som medfört skada eller kunde medfört skada för elev i samband med bedömning, utredning och annan insats som råder under hälso- och sjukvårdslagen, så kallade avvikelser. Dessa anmäls till MLA och PLA och hanteras inom ramen för PM. Allvarliga avvikelser rapporteras till VC HSL som tillsammans med MLA och PLA ansvarar för bedömning och analys av händelsen. I bedömning av risk och händelseanalys följs SKR:s råd. Om händelsen bedöms ha medfört vårdskada meddelas elev, vårdnadshavare samt ansvarig rektor. Om vårdskadan bedöms av allvarlig grad görs en anmälan enligt Lex Maria till IVO.

Övriga avvikelser diskuteras på PM och eventuella rutiner förbättras eller upprättas. I patientsäkerhetsberättelsen sammanställs och analyseras årets avvikelserapporter och riskanalyser för att se mönster och hitta åtgärder för ökad patientsäkerhet.

I en organisation som den centrala barn- och elevhälsan säkerställs tillgången till elevhälsans professioner så att likvärdighet och patientsäkerhet uppnås. Vid vakanser har arbetet för enhetens skolsköterskor prioriterats så att basprogrammet med vaccinationer och hälsobesök följs. På grund av en längre sjukskrivning har detta under året varit aktuellt för Ingaredsskolan. Under våren gjordes en rekrytering av en skolsköterska med placering i Team Södra vilket inneburit att från augusti 2023 har arbetsgruppen varit fulltalig och samtliga enheter bemannats fullt ut.

Under vårterminen 2023 var en psykolog föräldraledig och en psykolog valde att avsluta sin tjänst. I augusti 2023 var gruppen fulltalig då nyrekryterad psykolog påbörjade sin anställning. Konsulttjänst har kunnat undvikas vilket både är kostsamt och delvis tidigare identifierats med risker i patientsäkerhet.

Lokaler och utrustning för arbetet inom EMI/EPI ska vara anpassade för verksamhetens behov. Inköp av medicinskteknisk utrustning produkter har gjorts för att säkerställa patientsäkerheten. Fyra audiometrar har bytts ut under 2023.

Det finns mottagningar där det förekommer lyhördhet och störande ljud från närliggande lokaler, och skolsköterskor/skolpsykologer delar ibland rum med annan personal. Genom att flera skolsköterskor och samtliga psykologer har mer än en skola, krävs god planeringsförmåga så att utrustning och andra arbetsmaterial förflyttas mellan skolorna. På de skolor där psykologerna ej har arbetsrum, varierar i stor utsträckning möjligheten att få tillgång till fungerande samtals- och testrum. Detta innebär en belastning i arbetsmiljön och är en patientsäkerhetsfråga då det inte i alla fall kan garanteras arbetsro t.ex. vid testning. Samtidigt finns ett barnperspektiv i att eleven testas i närhet till sin kända skolmiljö. Det blir en avvägning och bedömning vilken samtals- eller testmiljö som är bästa alternativet i varje enskilt fall. Det finns för psykologerna tillgång till ett gemensamt administrativt rum på BOU med centralt testlager samt arkivskåp. Det finns således anledning att på övergripande nivå i förvaltningen hantera frågan om lokaler för elevhälsan i den generella lokalplaneringen, vilket också sker kontinuerligt.

I takt med att många elever upplever psykisk ohälsa och stress har arbetsbelastningen för EMI/EPI ökat. Efterfrågan på psykologisk och medicinsk kompetens från elever, vårdnadshavare, personal och ledning skall ses mot bakgrund av ett rapporterat högre antal elever som uppvisar psykisk ohälsa och stress. Även samhällets övriga aktörer är hårt belastade, hårt avgränsande i sina uppdrag och väntetider kan vara långa, t ex för vidare utredning av neuropsykiatriska funktionshinder, behandling av depression och gällande sociala stödinsatser.

Utifrån ovanstående arbetar MLA och PLA i samverkan med VC HSL i årshjulet med följande:

- kontinuerligt förändrings- och utvecklingsarbete, varför metodstödet uppdateras kontinuerligt
- egenkontroll av bemanning och resursfördelning inför varje läsår för att säkerställa rätt EMI/EPI utifrån elevunderlag
- egenkontroll av lokaler och utrustning årligen.
- samordning av löpande inköp och satsningar för att prioritera utifrån behov och kvalitet, t.ex. testmaterial för EPI och medicinsk utrustning för EMI
- lokalplanering så att möjlighet finns att för psykologer, MLA och PLA arbeta med vissa arbetsuppgifter på Barn och ungdomsförvaltningens kontorslokaler

3.1 Öka kunskap om inträffade vårdskador

SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § sista stycket, HSLF-FS 2017:40 3 kap. 1 §, PSL 2010:659 3 kap. 3 §

Inga vårdskador har identifierats och rapporterats in under 2023.

3.2 Tillförlitliga och säkra system och processer

Egenkontroll av verksamheten sker/har genom året skett genom att:

- avvikelser följs systematiskt upp under verksamhetens PM
- uppgradering av journalsystemet sker kontinuerligt
- loggkontroller sker av journalsystemet varje månad
- uppdatering av riktlinjer i respektive metodstöd görs kontinuerligt
- medicinsk-teknisk apparatur servas och genomgås en gång per år
- skolläkarinsatser följs upp och utvärderas mot verksamhetens behov en gång per termin
- inventering av läkemedel görs en gång per termin, samt löpande inför uttag av läkemedel och vaccination
- kontroll av temperatur i kylskåp görs 1gång/vecka
- vaccinationsprocessen säkerställs genom att vaccinationstäckning följs upp och ovaccinerade elever erbjuds vaccin
- psykologernas testmaterial inventeras en gång per termin. Nytt testmaterial inköps vid identifierade behov av uppdatering eller behov av komplement
- adekvat fortbildningen ges. Under året har PLA och MLA genomgått en utbildning kring sekretess i JP Skolnets regi. Innehållet har delgetts övriga i professionerna under PM och APT.
- deltagande i framtidens vårdinformations system/ Millenium option 1 gällande remisshantering och rutiner för basprogrammets screeningar.

3.3 Säker vård här och nu

Medicinskteknisk apparatur kontrolleras en gång per år av Onemed. Beställning av förrådsprodukter har fungerat väl, inga avvikelser på att vaccin levererats fel.

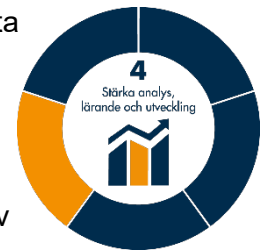
3.3.1 Riskhantering

SOSFS 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap. 2 § p 4

Idag används rutinen för avvikelser för att identifiera risker för vårdskada och hanteras enligt given arbetsgång enligt ovan.

3.4 Stärka analys, lärande och utveckling

Kraven på kvalitet, inklusive dokumentation och uppföljningar har ökat och detta ställer krav på att inhämta kunskap inom hälso- och sjukvårdsområdet för personalen. Egenkontroll av olika insatser ger kunskap kring verksamhetens kvalitet. Resultatet av egenkontroll, uppföljningar och utvärderingar ska sedan rapporteras och återföras till verksamheten för att säkerställa utveckling och förbättring. Detta görs inom Barn- och ungdomsförvaltningen i form av samverkan på PM.

3.4.1 Avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Inom ramen för EPI har inkommit tre avvikelser med avseende på dokumentation.

Skolsköterskorna har under 2023 identifierat 12 avvikelser. Avvikelsena kan handla om systemfel i PRN utebliven dokumentation, vaccinationsfrågor, avvikelser om hälsosamtal som ej utförts tid enligt basprogrammet. Fyra inkomna avvikelser har inkommit gällande dokumentation från annan vårdgivare inom kommunen. Skolsköterskegruppen har arbetat aktivt med dessa frågor under PM för att säkerställa dokumentationsprocessen.

Tabell 1 Avvikelser skrivna inom den egna organisationen EMI, BOU

Ämne	Antal
Basprogrammet	5
Dokumentation	1
PRN system	1
Vaccination	1

Tabell 2 Avvikelser skrivna av EMI till andra skolor

Exempel: Alströmerskolan, Vittra, Globen, andra skolor utanför kommunen	
Ämne	Antal
Journal	4

Tabell 3 Avvikelser skrivna från externa instanser till EMI, BOU

Exempel på externa instanser: BUP, BUM, socialtjänst	
Ämne	Antal
Dokumentation	4

EMI har sammanlagt hanterat 12 avvikelser, ingen av dessa bedömdes ha föranlett någon vårdskada.

Psykologgruppen har under året skrivit totalt 3 avvikelser samtliga rörande dokumentation. Ingen av avvikelserna har bedömts föranlett någon vårdskada. En extern avvikelse har skickats till annan vårdgivare från EPI.

3.4.2 Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6

Synpunktshantering i kommunen kan användas för synpunkter och klagomål från elever och vårdnadshavare i ärenden som härledes arbetet under HSL. Vårdnadshavare upplyses om att denna möjlighet finns utöver möjligheten att kontakta respektive skolsköterska, skolläkare, psykolog eller VC HSL. Synpunkter på omhändertagandet inom EMI/EPI ska alltid tas omhand och vidarebefordras till VC HSL. Klagomål och synpunkter analyseras, bemöts och återkopplas till berörd psykolog, skolsköterska eller skolläkare, samt rektor och berörd elev och vårdnadshavare. Vid stora brister görs anmälan till Inspektionen för Vård och Omsorg, IVO. Vid allvarlig vårdskada görs anmälan enligt Lex Maria.

Sammanställning och hanteringen av inkomna synpunkter och klagomål utvecklas för att kunna följa flöden över tid och se mönster och trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet.

Under året har inga formella klagomål eller synpunkter angående patientsäkerhet inkommit till VC HSL eller kommunens klagomålshantering. Det har heller inte skett någon vårdskada, anmälan till IVO eller enligt Lex Maria.

Sammantaget gör VC HSL bedömningen att arbetet enligt HSL inom Barn- och ungdomsförvaltningen under 2023 skett på ett patientsäkert sätt.

3.5 Öka riskmedvetenhet och beredskap

Att ständigt öka medvetenheten om vilka risker som kan förekomma och hur dessa kan förekommas eller förebyggas är ett kontinuerligt arbete som ständigt är i fokus inom ramen för allt gemensamt arbete inom EMI och EPI. Detta arbete kan sammanfattas under nedanstående punkter:

- arbeta mer kring medvetenhet om risker och förbättringsarbete, genom dialog i förebyggande syfte, samt hantering av avvikelser
- fortsatt uppdatering av metodstöd
- systematiskt kvalitetsarbete på PM
- kompetensutveckling med skolläkare, fortbildning som exempelvis skolsköterskekongress och PSIFOS-dagarna

Enligt hälso- och sjukvårdslagen är målet för hälso- och sjukvården en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

För EMI/EPI är det övergripande målet att säkerställa en god och säker vård som bedrivs av skolsköterskor, skolläkare och psykologer med hög kompetens.

4. Mål, strategier och utmaningar för kommande år

4.1 Utvärdering av 2023 års mål

Mål 1: Att under 2023 arbeta med avvikelser utifrån risker och förbättringsprocess. Vi vill ha en positiv patientsäkerhetskultur där vi har en öppen dialog om hur vi ska förbättra patientsäkerheten i vår verksamhet.

Strategi: Fortsatt regelbundna avstämningar om riskanalys och egenkontroll. Utveckla årshjul, för att identifiera områden rörande patientsäkerhetsarbetet som MLI/PLA lyfter på kategorimöten för att till exempel tydliggöra nuvarande rutin och föra samtal kring nuvarande eventuella risker. Identifiera risker lyfts av MLA/PLA till verksamhetschef.

Utvärdering: Detta har gjorts på PM löpande under hela året och ett årshjul finns.

Mål 2: Att under 2023 kontinuerligt följa upp professionens utveckling och behov av kompetensutveckling.

Strategi: Skolsköterskorna och psykologerna erbjuds möjligheten att delta i skolsköterskekongressen/PIFOS kompetensutbildning som anordnas på nationell nivå. Fortsatt deltagande i nätverk och samverkansforum.

Utvärdering: Åtta skolsköterskor deltog vid skolsköterskekongressen. Inga psykologer deltog vid PSIFOS-dagarna.

Mål 3: Att under 2023 utveckla metoder för hälsofrämjande och förebyggande insatser ur barnperspektiv på grupp- och organisationsnivå.

Strategi: Att på EHT utveckla metoder för hur vi tar till vara på barnens tankar och upplevelse om sin skolsituation och hur vi ska arbeta vidare med resultaten från hälsosamtal/psykologiska utredningar på grupp- och organisationsnivå.

Utvärdering: Alla professioner har uppmuntrats aktivt delta i enheternas SKA- arbete med delanalyser av elevernas måluppfyllelse, trygghet, trivsel och närvaro. Det är viktigt att de enskilda professionernas kompetens kommer till del i enheternas arbete med analys och av insatser på hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande nivå.

Skolsköterskornas utvärdering visar hälften varit med i enheternas systematiska kvalitetsarbetet fullt ut och hälften delvis varit med Systematiska kvalitetsarbetet på

enheterna. Psykologernas utvärdering att psykologerna varit delvis med i Systematiska kvalitetsarbetet på majoriteten av skolenheterna.

Psykologerna har hållit utbildningsinsats del två för kommunens samtliga elevassistenter. Insatsen innefattande kompetensutveckling kring bemötande och förhållningssätt för en inkluderande skolmiljö.

4.2 Mål och strategier för 2024

Då flest av de avvikelser som varit under 2023 berör områden kring dokumentation behöver vi skapa en högre samsyn kring den dokumentation som sker inom elevhälsan och även en förståelse kring skillnad i dokumentation gällande skollagstiftning och hälso- och sjukvårdslagstiftning. Detta innebär att samtliga mål vi siktar mot under 2024 ligger inom området dokumentation.

Mål 1: All dokumentation ska under 2024 uppfylla kraven för rättssäker och ändamålsenlig dokumentation:

Strategier för att nå målet;

1: Utveckla digital intern avvikelshantering i PRN.

Detta görs genom en separat modul som tas fram av systemadministratör i samråd med VC HSL, MLA och PLA och implementeras under professionernas PM.

2: Digitalisera samtycken i PRN.

De samtycken som krävs för insatser under HSL ska digitaliseras och hanteras i dokumentationssystemet PRN. Arbetet har påbörjats under 2023 och kommer att slutföras tillsammans med systemadministratör för PRN under våren 2024.

3: Säkerställa systematiken i kvalitetsarbetet genom ett årshjul.

Årshjulet ger oss stöd i att följande fyra teman berörs systematiskt på PM och APT under året; Sekretess och samtycken, Avvikelser och analys, Remisser och remissvar, Egenkontroll genom gemensam journalgranskning.

Mål 2: All information rörande EMI kopplat till utformning av FVM/Millennium ska vara samverkad med professionerna innan tillträdet i november 2024

Strategi: Under PM informerar MLA löpande kring det arbete som görs för standardisering av hälsoscreening och gemensamt basprogram för kommunerna inom VGR. MLA för in professionernas talan i ledningsrådet för FVM/Millennium inför de beslut som fattas där och på så sätt får EMI Alingsås möjlighet till samverkan.

Mål 3: Ny rutin för mottagande i anpassad grundskola ska vara klar och implementerad innan sommaren 2024

Strategi: Mottagningsgruppen för anpassad grundskola reviderar den rutin som finns och säkerställer att den uppfyller de lagkrav som ställs för processen. Till stöd för detta arbete tar gruppen den granskning som gjordes av KPMG under hösten 2023 samt underlag från andra kommuner i nätverk.

Mål 4: Det ledningssystem som används för EMI/EPI ska vara gemensamt och uppdaterat innan sommaren 2024

Strategi: Arbetet genomförs under ledning av VC HSL med stöd av MLA och PLA och ska beslutas i nämnd och förankras i övrig verksamhet.

Referenser

Socialstyrelsen (2017). *Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården. HSLF-FS 2017:3*. Stockholm: Socialstyrelsen.

SFS 2010:659. *Patientsäkerhetslag*. Stockholm: Socialdepartementet.

Strålsäkerhetsmyndigheten (2018). *Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om anmälningspliktiga verksamheter. SSMFS 2018:2*.

<https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/publikationer/foreskrifter/ssmfs-2018/SSMFS-20182/>.

Socialstyrelsen (2012). *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete: handbok för tillämpningen av föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2013). *Psykologutredning i skolan*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. Skolverket (2016). *Vägledning för elevhälsan*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2014). *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS SOSFS 2014:5*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Bilaga 1

Årshjul av MLA och PLAs arbete med respective profession

